

Irapada ti a gbero - Kristi Ẹbun Lati ọdọ Ọlọrun

Randolph Dunn

Ori 1

Şe gbogbo nkan ti o wa lasan şeşę lati inu asan, paapaa kii şe oru bi?

Hubble Constant (okunfa kan ti awon onimọ sayensì kan ní ló láti fi díwọ̀n (síro) ìgbòkègbodò àgbáálá ayé tí wọ̀n rò pé ó ti gbòrò sí i) ti fẹ̀rẹ̀ẹ̀ fẹ̀rẹ̀ẹ̀ tó àádọ́ta [50], èyí tó tùmọ̀ sí pé ǹkan bí 20 bílìọ̀nù ọ̀dún ni àgbáálá ayé ti wà.¹Ni 1999 Hubble Space Telescope (HST) şe işiro pe awon irawo 125 bilionu wa ni agbaye, ati laipe pelu kamera tuntun HST ti şakiyesi awon irawo 3,000 ti o han, eyiti o je ilopo meji bi a ti şe akiyesi tele pelu kamera atijo.²Bó tilẹ̀ jẹ̀ pé a ò lè ka iye irawo tó wà nínú işupọ̀ irawo, a lè fojú díwọ̀n iye irawo tó wà nínú işupọ̀ irawo tó fẹ̀rẹ̀ẹ̀ tó ọ̀gọ̀rùn-ún bílìọ̀nù (100,000,000,000).³Oorun je irawo lasan. Agbara re je ki gbogbo igbesi aye ati awon ilana dada see se. Awon iyipada kekere ninu iselopo agbara re le ni ipa nla lori Earth.⁴Ilẹ̀ ayé wa jẹ̀ ọ̀kan lára àwọ̀n pílánẹ̀tì méjọ àti ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọ̀n ǹkan kéékèkèé tí ní yí ọ̀rùn po.⁵

Şe o dabi pe ohun kan ti o tobi ati idiju ati pe a şepo ni pipe le kan şeşę ati pe a şeşę lati asan bi?

Bibeli wipe "Ní ìbèrẹ̀ Ọlọrun ('elohiyim-plural - divine ones)⁶dá ọrun àti ayé, àti èniyàn, àti akọ àti abo." (J ẹ̀nẹ̀sìsì 1:1 ... 28) Şùgbón a dá èniyàn ní ìrì Ọlọrun "ní àwòrán wa àti ní ìrì wa" nípa bẹ̀ẹ̀, wọ̀n yàtò sí gbogbo işeşę dá yòókù.

Bawo ni o şe le şe nipasę ijamba tabi nipasę kookan ti ko ni oye şe ipoidojuko awon idiju ti oju, ohun, oorun, itowo ati ifowoşan laisi eto

---

¹archive.ncsa.uiuc.edu/Cyberia/Cosmos/ExpandUni.html

²magine.gsfc.nasa.gov/docs/ask_astro/answers/021127a.html

³curious.astro.cornell.edu/question.php?number=31

⁴jersey.uoregon.edu/~mstrick/astronomy/Astro_Lectures/sun.html#Intoro

⁵nineplanets.org/sol.html

⁶Thayer ká Greek Lexiconati Brown Driver & Briggs Heberu Lexicon, Woodside Bible Fellowship,

alaye iṣeju diẹ ati aṣẹ? Ñjẹ o ti ṣe kàyéfi rí nípa àwòrán Ọlórún tàbí írì rẹ? A kékòṣọ nínú Bíbélì pé Ọlórún jẹ ifẹ, òtítító, olóòótó, aláàánú, onídàájọ òdodo, àlàáfíà, mímọ, olódodo, ó sì lágbára láti pinnu tàbí ṣe yíyàn.

Ṣe o rọrun lati gbagbo iru agbaye eka kan ṣeṣe nipasẹ aṣẹ tabi lati gbagbo ohun gbogbo kan ṣeṣe nipasẹ aye laisi ero tabi aṣẹ?

Abala 2

Ñjẹ Bíbélì jẹ ọrọ Ọlórún sí èyàn?

"Li àtetekọṣe li Ọrọ wà, Ọrọ si wà pẹlu Ọlórún, Ọlórún si li Ọrọ na. Ó wà pẹlú Ọlórún ní ìbèrẹ." (Jòhánù 1:1-2 .

Awọn Ju tọka si ofin, awọn woli ati awọn psalmu bi iwe-mimọ.

"Yóò sì ṣe, nígbà tí ó bá jókòó lórí itẹ̀ ijọba rẹ, kí ó sì kọ ẹ̀dà òfin yíí sí i nínú iwé, láti inú èyí tí ó wà níwájú àwọn àlùfàà àwọn ọmọ Léfi: yóò sì wà pẹlú rẹ, yóò sì máa kà á ní gbogbo ọjọ ayé rẹ, kí ó lè kọ láti bẹ̀rù Jèhófà Ọlórún rẹ, láti máa pa gbogbo ọ̀rọ̀ òfin yíí mọ̀ àti àwọn ilà̀nà wọ̀nyí, láti máa ṣe wọ̀n." (Diutarónómì 17:17-18.)

O si wi fun wọn pe, Wọnyi li ọrọ mi ti mo sọ fun nyin, nigbati mo wà pẹlu nyin, pe ohun gbogbo kò le ṣaima mu ṣe, ti a ti kọ sinu ofin Mose, ati awọn woli, ati awọn Psalmu, niti emi." (Luku 24:44)

"Ju gbogbo rẹ lo, ẹ gbódò mò pé kò sí àṣotélé inú ìwé Mímọ tí ó ṣeṣe nípa itumọ̀ wòlì fúnrarẹ̀. Nítorí àṣotélé kò pilẹ̀ṣe rí nínú ifẹ̀ èniyàn, ṣùgbọ̀n àwọn èniyàn sọ láti ọ̀dọ̀ Ọlórún bí ẹ̀mí mímọ̀ ti n darí wọ̀n." (2 Pétérù 1:20-21)

Pọ̀lùlù sọ pé: "Gbogbo ìwé Mímọ̀ ni Ọlórún mí sí [imísí], ó sì wúlò fún kíkọ̀ni, ìbáwí tọ̀ni sọ̀nà, itọ̀nisọ̀nà àti ìdánilẹ̀kọ̀ọ̀ nínú òdodo, kí èniyàn Ọlórún lè gbára dì pátápátá fún iṣẹ̀ rere gbogbo." (2 Tímóti 3:16-17)

"Ó [Jésù] lo sí Násaréti, níbi tí a ti tọ ọ dàgbà, ní ọjọ ìsinmi, ó wọ inú sínágògù lo, gégé bí àṣà rẹ. O si dide lati ka. Wọ̀n fi àkájọ̀ iwé wòlì Aísáyà lé e lọwọ̀. Nígbà tí ó sì tú u sílẹ̀, ó rí ibi tí a ti kọ ọ pé: 'Èmí Olúwa n

bẹ lára mi, nítorí ó ti fi àmì òróró yàn mí láti wààsù ìhìn rere fún àwọn tálákà. Ó ti rán mi láti kéde òmìnira fún àwọn ẹlẹwọn àti ìrírán fún àwọn afójú, láti dá àwọn tí a ni lára sílẹ, láti kéde ọdún ojú rere Olúwa.' (Aísáyà 61:1-2) Lẹyìn nàà, ó yí àkájọ iwé nàà, ó sì fi í pa dà fún ìránṣẹ rẹ, ó sì jókòó. Ojú gbogbo àwọn tí ó wà nínú sínágógù sì tejú mó ọn, ó sì bèrẹ sí sọ fún wọn pé, 'Lónì ni Ìwé Mímọ yí ti ẹ sí etígbọ yín.' "Lùùkù 4:16-21 BMY

Ó yẹ kí ó ẹ kedere nínú àwọn ẹṣẹ Ìwé Mímọ tí ó wà lókè pé Ọlọrun n bá èniyàn sòrọ nípasẹ Ọrọ rẹ tí a mí sí, Bibeli bí?

Ori 3

Mẹnu wẹ nọ deanana nuyiwa gbeto ton le?

Ṣe Ọlọrun máa n dí èyàn lówó láti dẹṣe? Tabi, Satani ha fi agbara mu eniyan lati ẹ?

A lè rí idáhùn sáwọn ibéèrè wònyí nínú ìkẹkọ Ọdámù àti Ẹfà nínú orí kẹta iwé Jénésìsì.

Ọlọrun fi èniyàn, Ọdámù àti Ẹfà, sínú Ẹdẹnì (párádísè). Lẹhinna o gbe e si iṣe ti o kọ fun u lati toju (ṣe abojuto, imura) ati toju re. Ọwọ ronu, ni akoko yii ni igbesi aye eniyan, o wa ni aye pipe ati ni ibatan pipe peṣu Ọlọrun, Eleda re. Ranti eniyan ni a ẹ ni aworan Ọlọrun, kii ẹ irisi re gangan. Titọju Ọgbà Edeni kii ẹ ohun kanṣoṣo ti Ọlọrun beere loṣo Adamu. Ọlọrun sọ fún Ọdámù àti Ẹfà pé kí wọn má ẹ jẹ nínú èso igi ìmò rere àti búburú. "Ẹ ní òmìnira láti jẹ nínú èso igi èyíkéyí nínú ọgbà, ṣùgbọn ẹ kò gbọdò jẹ nínú èso igi ìmò rere àti búburú láá, nítorí nígbà tí ẹ bá jẹ nínú rẹ, dájúdájú, iwọ yóò kú." (Jénésìsì 2:16-17 .)

"Ọlọrun sùre fún àwọn èniyàn wònyí nípa síṣọ fún wọn pé, 'Ẹ máa bí sí i, ẹ máa pọ sí i, ẹ kún ilẹ ayé, kí ẹ sì ṣèkàwọ rẹ, ẹ jẹ aláádóso lórí ẹja inú òkun, àwọn ẹyẹ tí n fò, àti gbogbo ohun aláàyè tí n rákò lórí ilẹ.'" (Jénésìsì 1:28)

Ká ní Ọlọrun ti dá èniyàn láìjẹ pé ó lè ẹ̀pinnu, òun kì bá ti fún un ní ìtòni tí ó béèrè pé kí ó ẹ yíyàn, kí ó má ẹ jẹ lára èso igi, láti "Ẹ máa bí sí i, ẹ pọ sí i, ẹ kún ilẹ ayé, kí ẹ sì tẹrì ba" tàbí láti máa tọjú Ọgbà Ẹdẹnì.

Wàyí o, Ádámù àti Éfà lè ti wo èso igi ìmò rere àti búburú lópò ìgbà. Kii şe eşe lati wo igi naa. Şugbõn wõn wo igi naa yatõ si nigba ti Satani, eļetan, ni irisi ejò kan beere"Şé lóòótó ni Ọlórun sọ pé, 'E kò gbòdò je nínú èso igi èyikéyí nínú ogbà?'" ...Nítorí Ọlórun mò pé nígbà tí e bá je nínú rẹ, ojù yín yòò là, e ó sì dà bí Ọlórun, ní mímọ rere àti búburú.(Jénésìsì 3). Ni akoko yii nigbati wõn wo o je peļu ife lati di ọlọgbõn bi Ọlórun. Şakiyesi pe Ọlórun ko dán wõn wò, beę ni ko şe idiwo fun wõn lati fe lati je ọlọgbõn. Kódà, gbogbo rẹ ló wà lówó wõn. Won ni yiyan. Wõn lè sọ pé, "N kò ní jeun." Şugbõn wõn yàn láti tẹ ifẹ ọkàn wõn lórùn láti gbiyànjú láti jẹ ọlọgbõn gégé bí Ọlórun, wõn si juwó silẹ fún ifẹ-ọkàn wõn.

Ni Genesisi 3: 8-10 iwọ yoo şe akiyesi pe lehin eşe işote wõn, Ọlórun ba Adamu soro. O şe iyemeji pe eyi ni igba akoko ti Ọlórun ba wõn soro.

Bí ó tilẹ rí beę, Ádámù àti Éfà wo èso igi ìmò rere àti búburú, wõn fẹ gbõn gégé bí Ọlórun [tí wõn tàn], wõn si lóye ohun tí Ọlórun pa láşe. Yíyàn tí wõn yàn láti tẹ lé àwõn ifẹ-ọkàn wõn [tí a lóyún] dípò kí wõn şeğboràn sí Ọlórun fi hàn kedere pé wõn lágbára láti şe ipinnu. Şé Sátání fipá mú wõn láti je lára èso igi ìmò rere àti búburú? Rara! Njẹ Ọlórun dí wõn lówó láti yàn láti yònda ara wõn? Rara! Iyàn wõn ni láti şeğboràn tàbí şaìgboràn sí Ọlórun.

Ní ọpò ọrúndún lèyin náà, Jákòbù sọ pé: "Kí enikeni má şe sọ nígbà tí a bá dán an wò pé, 'Ọlórun ti dán mi wò,' nitorí a kò lè fi ibi dán Ọlórun wò; òun fúnrarẹ kò sì dán enikeni wò. Şugbõn olúkúlùkù ni a n dán wò nígbà tí a bá tàn án, tí a sì tàn án nípasẹ ifẹ-ọkàn tirẹ. Nígbà náà, nígbà tí ifẹ-ọkàn bá lóyún, a bí eşe, nígbà tí eşe bá sì dàgbà tán, a bí ikú." (Jákòbù 1:13-15 NET) Jákòbù sọ beę.

Wõn juwosile fun ife wõn lati je ọlọgbõn bi Ọlórun. Wõn şõtẹ sí Ọlórun nípa şíşàibowò fún àşe Rẹ! Wõn şe! Èyí pàdánù àjõşe pípé yen pèlú Ọlórun onífẹẹ àti aláàánù gbogbo. Abajade je lile şugbõn o kan. Eşe wõn wuwo ati pe ko si ohun ti wõn le şe lati gba ọna kan pada si ibatan yen. Ọlórun fun ni itọka ohun kan ti O ti gbero lati şeļe ni ọjọ iwaju, ohun kan ti yoo gba eniyan laaye lati pada si ibatan yen. "Èmi yòò sì fi işõtá sààárín iwọ àti obìnrin náà, àti sààárín irú-omọ rẹ [irú-omọ] ati tirẹ; yòò fọ orí rẹ, iwọ yòò sì pa á ní gìsìşè." (Jénésìsì 3:15).

Léyìn náà, èkọ yí yóò sàyèwò ètò Ọlórún fún ìràpadà èniyàn kí ó lè padà sí àjòṣe pípé tẹlẹ yẹn.

Ori 4

Olorun binu si iwa buburu eniyan.

Ọpò ọdún kojá léyìn tí Ádámù àti Éfà yàn láti sàìgbọ̀ràn, àjòṣe àwa àti Ọlórún sì túbò burú sí i. Ni otitọ, o di alaigbagbo. Oluwa si ri pe iwa-buburu enia pò li aiyè, ati pe gbogbo iro inu ọkàn rẹ kiki ibi ni nigbagbogbo: Oluwa si binu (ronupiwada) nitoriti o dá enia sori ilẹ, o si bà a jẹ ninu li ọkàn rẹ: Oluwa si wipe, Emi o pa enia run kuro, ẹniti emi ti da kuro lori ilẹ, ati ti afẹfẹ, nitori ohun ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti ilẹ, ati ti afẹfẹ. Ó kábàámò pé mo ẹ wọn.” (Jénésìsì 6:5-7 .

Şugbón ìrètí wà fún aráyé nítorí “Nóà rí ojú rere ní ojú Olúwa” (Jénésìsì 6:8 RSV). “Nípa ìgbàgbọ̀ ni Nóà, nígbà tí Ọlórún kílò fún nípa àwọn ìṣẹ̀lẹ̀ tí a kò tí ì rí, ó kiyè sára, ó sì kan ọkọ ààkì [ọkọ ojú omi, ọkọ ojú omi] kan fún ìgbàlà agbo ilé rẹ; nípa èyí, ó dá ayé lẹbi, ó sì di ajogún òdodo tí n wá nípasẹ̀ ìgbàgbọ̀.” (Héberù 11:7) Nóà ẹ ohun tí Ọlórún kò fẹ ohun tó fẹ ẹ kódà nígbà tí gbogbo àwọn tó yí i ká n bá a lọ láti máa gbé ìgbé ayé burúkú. Ó dá mi lójú pé Ọlórún fi iyà jẹ àwọn ọlòtẹ̀ àti àwọn èniyàn búburú şugbón ó şàánú, ó sì gba olódodo là.

Titi di isisiyi a ti rii pe Ọlórún gbero fun iru-omọ eniyan, ni akoko kan, lati fọ ori ẹlẹtan nla naa (olufisun naa, Satani). O tun ẹ ileri, şugbón kii ẹ ni akoko kanna, lati jẹ eniyan buburu niya ati ni oore-ọfẹ ati aanu fun awọn olododo.

Ori 5

Ileri Olorun Lati Bukun Gbogbo Orile-ede

Nìkan bí 350 ọdún lẹyìn Nóà àti ìkún-omi tí ó pa gbogbo àwọn aláàyè run àyàfi fún Nóà àti ìdílẹ̀ rẹ̀, a bí Ábúráhámù àti ní ọdún márùndínlógòrìn lẹyìn nàà Ọlọrun pe Ábúráhámù. OLUWA si wi fun Abramù pe, Fi ilẹ̀ rẹ̀ silẹ̀, ati awọn ibatan rẹ̀, ati ile baba rẹ̀, lọ si ilẹ̀ ti emi o fi hàn ọ, emi o sọ ọ di orilẹ̀-èdè nla, emi o busi i fun ọ: emi o sọ orukọ rẹ̀ di nla, iwọ o si jẹ̀ ibukún fun: emi o bukún fun awọn ti o sure fun ọ, ati ẹnìkẹni ti o ba fi ọ bú, emi o bú: Nipasẹ̀ rẹ̀ li a o bukún fun gbogbo idile aiyẹ. Bẹ̀ni Abramù lọ, gẹgẹ̀ bi OLUWA ti wi fun u. (Jẹ́nẹ́sìsì 12:1-4 GWT)"Òun (Abraham) gba Ọlọrun gbọ̀, a si kà á sí òdodo fún un." (Gálátíà 3:6)

Nígbà tí Ó sọ gbogbo ìdílẹ̀ tó wà lórí ilẹ̀ ayé, ó ẹ̀ kedere pé kí í ẹ̀ orilẹ̀-èdè Ísírẹ̀lì nikan ló n tọka sí, èyí tó sọ̀ ní ń bọ̀ wá fún un pé gbogbo ìdílẹ̀ ilẹ̀ ayé ló sọ. "Ìwé mímọ̀ ti rí i tẹ̀lẹ̀ pé Ọlọrun yòò dá àwọn aláìkọ̀là láre nípa ìgbàgbọ̀, ó sì ti kéde ìhìn rere ẹ̀sáájú Ábúráhámù pé: 'A ó bukún fún gbogbo orilẹ̀-èdè nípasẹ̀ rẹ̀. ... awọn ileri ti sọ fun Abraham ati fun irugbin rẹ̀. Iwe Mimọ̀ ko sọ 'ati si awọn irugbin,' tumọ̀ si ọpọ̀lọpọ̀ eniyan, ẹ̀gbọn "ati si iru-ọmọ rẹ̀," tumọ̀ si eniyan kan, ti iṣe Kristi. (Gálátíà 3:8, 16)

Ọgọ̀rọ̀rún ọdún kojá, àwọn àtọ̀mọ̀dọ̀mọ̀ Ábúráhámù, tí wọn fojú bù ú pé ó lé ní mílìyò̀nù méjì ọkúnrin, jẹ̀ ẹ̀rú ní Íjìbítì. "Ọkúnrin kan láti inú ìdílẹ̀ Lefi mú obinrin kan tí ó jẹ̀ ìran Lefi ní aya rẹ̀. Nígbà tí ó lóyún, tí ó sì bí ọmọkúnrin kan, nígbà tí ó rí irú ọmọ rere tí ó jẹ̀, ó fi í pamọ̀ fún oşù mẹ̀ta." (Ẹ̀kísódù 2:1-2)"TỌ̀mọ̀binrin Fáraò sì sọ kalẹ̀ lọ sí odò Náílì láti wẹ̀, àwọn ìránṣẹ̀ rẹ̀ sì n rìn lọ ní etí bèbè odò. Ó rí apẹ̀rẹ̀ nàà láàárín àwọn ọ̀pá esúsú nàà, ó sì rán ẹ̀rúbinrin rẹ̀ lọ gbé e. Ó sí i, ó sì rí ọmọ nàà. Ó n sùnkún, ó sì ẹ̀àánù rẹ̀. O si wipe, Ọkan ninu awọn ọmọ Heberu li eyi. Arabinrin rẹ̀ si wi fun ọmọbinrin Farao pe, Ki emi ki o lọ mú ọkan ninu awọn obinrin Heberu lati tọ ọmọ fun ọ? 'Bẹ̀ni, lọ,' o dahun. Ọmọbinrin nàà sì lọ gbé iyá ọmọ nàà. Ọmọbinrin Farao si wi fun u pe, Gbé ọmọ yi, ki o si tọ ọ fun mi, emi o si san a fun ọ. Torí nàà, obinrin nàà gbé ọmọ nàà, ó sì tọjú rẹ̀. Nígbà tí ọmọ nàà dàgbà, ó mú un lọ sọdọ ọmọbinrin Farao, ó sì di ọmọ rẹ̀. Ó sọ ọmọ nàà ní Mose.wipe, 'Mo fà á jáde láti inú omi.'" (Ẹ̀kísódù 2:5-10 .

“Nípa ìgbàgbò ni Mósè, nígbà tí ó di arúgbó, ó kò kí a máa pè é ní ọmọkúnrin ọmọbínrin Fáràò, ó yàn láti jiyà ìpọnjú pèlú àwọn èniyàn Ọlọrun ju láti gbádùn ìgbádùn èşè tí n kọjá lọ.” (Héberù 11:24-25.)

“Şùgbọn Mósè sá kúrò níwájú Fáràò, ó sì n gbé ní ilẹ Mídíáni: ó sì jókòò légbèè kànga” (Ēkísódù 2:15). Níwọn ìgbà tí Mósè ti gba idálẹkọdọ nínú àwọn ohun ìgbékẹgbé àwọn ọba Íjibítì, ẹnì ogójì [40] ọdún nígbà tó sá kúrò ní Fáràò àti Íjibítì. Fún ogójì ọdún tí ó tè lé e ní 120 ọdún ìgbésí ayé rẹ, ó jẹ olùşò-àgùtàn rírele, işe-isin tí àwọn ará Ejibiti kẹgàn şùgbọn tí Ọlọrun bu ọláfún.

“Nísinsin yí, Mósè n bọ agbo ẹran Jétírò baba iyàwó rẹ, àlùfàà Mídíáni, ó sì kó agbo ẹran náà lọ sí ihà iwò ọdùn aşálẹ, ó sì dé ọdò rẹ. Horebu, ọke Ọlọrun. Angeli Oluwa si farahàn a ninu iná lati ǎrin igbé kan wá; o si wò, si kiyesi i, iná njó igbé na, şugbọn igbé na kò run. Mose si wipe, Emi o yipada nisisiyi, ki emi ki o si ri iyanu yi, idi ti igbé kò fi joná. Nígbà tí Olúwa rí i pé ó yà láti wò, Ọlọrun sì pè é láti ǎarin igbó náà wá, ó sì wí pé, ‘Mose, Mósè!’ On si wipe, Emi niyi. Nigbana li o wipe, Máşe sunmọ ihin; bọ sálúbàtà rẹ kúrò ní ẹşè rẹ, nítorí ibi tí o dúró lé, ilẹ mímọ ni. O si wipe, Emi li Ọlọrun baba rẹ, Ọlọrun Abrahamu, Ọlọrun Isaaki, ati Ọlọrun Jakobu. Nígbà náà ni Mósè fi ojú rẹ pamọ, nítorí ó n bẹrù láti wo Ọlọrun.” (Ēkísódù 3:1-6 NASU)

Nígbà náà ni Olúwa wí pé, ‘Emi ti rí ìpọnjú àwọn èniyàn mi tí ó wà ní Íjibítì, mo sì ti gbọ igbe wọn nítorí àwọn akónişişé wọn; mo mọ ìjìyà wọn, mo sì ti sọkalẹ wá láti gbà wọn lówọ àwọn ará Íjibítì.

Nígbà tí Fáràò jẹ kí àwọn èniyàn náà lọ, Ọlọrun kò sì mú wọn lọ ní ọnà ilẹ Fílístìni, bí ó tilẹ jẹ pé ó kúrú, nítorí Ọlọrun wí pé, ‘Bí wọn bá dojú kọ ogun, wọn lè yí ọkàn wọn padà, kí wọn sì padà sí Ejibiti. Nítorí náà, Ọlọrun darí àwọn èniyàn náà ní ọnà aşálẹ lọ sí Òkun Pupa.” (Ēkísódù 13:17-18) Şùgbọn Fáràò ní ifẹ láti pa àwọn ọmọ Ísírẹlì mọ gégé bí ẹrú, ó yí ọkàn rẹ padà, ó sì lépa wọn pèlú àwọn ọmọ ogun rẹ, “Mose sì dá àwọn èniyàn náà lóhùn pé, ‘E má bẹrù. Duro şinşin, iwọ o si ri idande ti Oluwa yoo mu wa loni. Awọn ara Egipti ti o ri loni iwọ kii yoo ri leẹkansì. Oluwa yio ja fun nyin; Şugbọn OLUWA ní, “Àwọn ará Ijipti yóo mọ pé èmi ni OLUWA, nígbà tí mo bá gba ọgo lówọ Farao, àwọn kẹkẹ ogun ati àwọn ẹleşin rẹ. Omi náà tún şàn pada, ó sì bo àwọn kẹkẹ ogun ati àwọn

ẹlẹşin, gbogbo àwọn ọmọ ogun Faraó tí wọn tẹ̀lé àwọn ọmọ Israẹli wọ inú òkun. Ko si ọkan ninu wọn ti o ye.” (Ẹkísódù 14:13-14; 17; 14:28)

Bí wọn ẹ́e ní bá ìrìn àjò wọn lọ sí ilẹ̀ tí Ọlọrun ẹ̀lẹ́rì fún Ábúráhámù, Ísákì àti Jékòbù, wọn dé Òkè Sínáì. Nígba tí wọn kúrò ní Íjíbítì, wọn jẹ ẹrú tí wọn ní gbé lábẹ̀ òfin àti aṣáájú Íjíbítì, àmọ̀ wọn ní láti di orilẹ̀-èdè kan báyií. Níhìn-ín, Ọlọrun tipasẹ̀ Mósè fún wọn ní ọ̀pọ̀ òfin (títí kan àwọn tí a sáàbà máa ní pè ní Òfin Mèwàá), àwọn ilà̀nà àti ilà̀nà láti máa darí wọn bí wọn ẹ́e ní gba ipò wọn láàárín àwọn orilẹ̀-èdè mìíràn. Awọn ofin wọn yí ẹ̀da imọ̀ ti ẹ̀şẹ̀. Nípa báyií “Òfin jẹ olùkọ̀ ilé-ẹ̀kọ̀ wa [olukòni- (ASV); olùtọ̀jú (RSV); alágbàtọ̀ (ESV)] láti mú wa wá sòdọ̀ Kristi, kí a lè dá wa láre nípa ìgbàgbọ̀.” (Gálátíà 3:24)

Şe Olófin yíi, Mósè [irú-ọmọ Ábúráhámù], ẹni tí yóò bùkún fún gbogbo idílẹ̀ ayé? RARA. Mósè kì í ẹ́e Mèsáyà nàà.

Ori 6

Ofin ati Majemu

Mose kú laii wọ ilẹ̀ ti a ẹ̀leri fun Abrahamu bi o ti gbe ara rẹ ga fun ohun ti Ọlọrun ẹ́e nigbati o lu apata fun omi. Ọlọrun nipasẹ̀ Mose ko bukun gbogbo orilẹ̀-ede - orilẹ̀-ede Israeli nikan. Jóşúà sì di aṣáájú Ọlọrun fún wọn. Èyà̀n lè ka gbogbo rẹ̀ nípa àwọn àdánwò àti ìpọ̀njú àwọn ọmọ Ísírẹ̀lì, àwọn àtọ̀mọ̀dọ̀mọ̀ Ábúráhámù láti inú ọmọ̀ ilé, Ísákì. Ó jẹ ogun ìgbà gbogbo fún wọn láti gbé olóòótọ̀ sí Ọlọrun. Wọn máa ní jẹ kí ìfẹ̀kúfẹ̀ẹ̀ wọn mú wọn şinà. Şùgbọ̀n Ọlọrun máa ní tẹ̀wọ̀ gbà wọn nígbà gbogbo nígbà tí wọn mọ̀ iwà ibi wọn, tí wọn ronú piwà dà tí wọn sì yí padà sí pípa àwọn aṣẹ̀ rẹ̀ mọ̀. Òfin tí Ọlọrun fúnni nípasẹ̀ Mósè kò darí jini kankan; ó tọka sí oluràpadà kan soşo, Mèsáyà (Kristi tó jẹ Gírìkì), ẹni tí ní bọ̀ Yóò gba ènìyàn là kúrò nínú ẹ̀şẹ̀ rẹ̀.

“OLÚWA Ọlọrun rẹ̀ yóò gbé wòlì kan bí èmi dide fún ọ̀ nínú àwọn ìbátan rẹ̀, kí o sì gbọ̀ tirẹ̀.” “Èmi yóò gbé wòlì bí iwọ̀ dide láàrin àwọn ìbátan wọn, èmi yóò sì fi ọ̀rọ̀ mi sí ẹ̀nu rẹ̀, kí ó lè sọ gbogbo ohun tí mo pa láşẹ̀ fún wọn: şùgbọ̀n bí ẹ̀nikan kò bá fetí sí ọ̀rọ̀ tí wòlì nàà ní sọ ní orúkọ̀ mi, èmi yóò jíhìn.” (Diutarónómì 18:15, 18-19)

Şe ẹ dà bí àwọn ọmọ Ísírẹ̀lì tí wọn n fi àdánwò kọ̀lù yín nígbà gbogbo, tí wọn n juwọ̀ sílẹ̀ nígbà mì, tí wọn sì nílò ìdáríjì?

Orí Keje

Majemu Tuntun

“ Kíyè sí i, ọ̀jọ̀ n bọ̀, ni Olúwa wí, nígbà tí ẹ̀mi yóò bá ilẹ̀ Ísírẹ̀lì àti ilẹ̀ Júdá dá májẹ̀mú tuntun, kí í şè gẹ̀gẹ̀ bí májẹ̀mú tí mo bá àwọn baba rí lá wọn dá ní ọ̀jọ̀ náà. pe Mo fà wọn lówọ̀ láti mú wọn jáde kúrò ní ilẹ̀ Íjíbítì.” (Jeremáyà 31:31-32).

“ Ẹ̀ ti wá sọ̀dọ̀ Ọ̀lọ̀run, onídàájọ̀ gbogbo èniyàn, sọ̀dọ̀ ẹ̀mí àwọn olódodo tí a sọ̀ di pípé, sọ̀dọ̀ Jẹ̀sù alárinà májẹ̀mú tuntun.” (Hébèrù 12:23-24.)

"Nítórí náà òun (Kristi) ni alárinà májẹ̀mú titun, kí àwọn tí a pè lè gba ogún ayérayé tí a şèlérí. (Hébèrù 9:15.)

Bawo ni a şè pe ẹnìkan ati kini a gbọ̀dọ̀ şè lati gba ileri iye ainipekun yii?

“Kò şééşè pé kí ẹ̀jẹ̀ akọ̀ màlúù àti ewúré kó ẹ̀şẹ̀ lọ̀. Nítórí náà, nígbà tí Kristi wá sí ayé, ó wí pé, ‘Ẹ̀bọ̀ àti ọ̀rẹ̀ ni ìwọ̀ kò fẹ̀, şùgbọ̀n ara kan ni ìwọ̀ ti pèsè sílẹ̀ fún mi: nínú ọ̀rẹ̀ sísun àti ẹ̀bọ̀ ẹ̀şẹ̀ ìwọ̀ kò ní inú dídùn sí.’ Nìgbàna ni mo wipe, Kiyesi i, mo wá lati şè ifẹ̀ rẹ̀, Ọ̀lọ̀run, gẹ̀gẹ̀ bi a ti kọ̀ nipa ti mi ninu iwe-iwe, nigbati o wi loke pe, 'Ìwọ̀ kò fẹ̀ tabi ní inudidun si ẹ̀bọ̀ ati ọ̀rẹ̀, ati ẹ̀bọ̀ sisun, ati awọn ẹ̀bọ̀ ẹ̀şẹ̀' (wọ̀nyi ti wa ni nşẹ̀ gẹ̀gẹ̀ bi awọn ofin), o si fi kun pe, 'Wò o, mo ti wá lati şè ifẹ̀ rẹ̀.' Ó pa ti àkókọ̀ run kí ó lè fidí ẹ̀kẹ̀jì múlẹ̀. (Hébèrù 10:4-10)

“Ní ti ìgbàlà̀ yíi, àwọn wòlìi, tí wọn sọ̀rọ̀ oore-òfẹ̀ tí n bọ̀ wá sọ̀dọ̀ yín, wọn fi taratara wádíi, wọn n gbìyànjú láti mọ̀ àkókò àti ipò tí Ẹ̀mí Kristi nínú wọn n tọ̀ka sí nígbà tí ó sọ̀ şòşọtélé̀ ìjìyà Kristi àti àwọn ọ̀gọ̀ tí yóò tè lé e. awọn anḡẹ̀lì nfè lati wo nkan wọ̀nyi.” (1 Pétèrù 1:10-12.)

"Şó o rí i, ní àkókò tí ó tọ̀ gan-an, nígbà tí àwa kò ní agbára, Kristi kú fún àwọn aláşẹ̀fẹ̀ Ọ̀lọ̀run. Ó şọ̀wọn gan-an kí ẹnìkẹ̀ni lè kú fún olódodo, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé fún èniyàn rere, ẹnìkan lè gbójúgbóyà láti kú. Şùgbọ̀n Ọ̀lọ̀run fi ifẹ̀ tirẹ̀ fún wa hàn nínú èyí: Nígbà tí àwa şì jẹ̀ ẹ̀lẹ̀şẹ̀, Kristi kú fún wa.” (Rómù 5:6-8)

“Ó sì mú àkàrà, ó dúpẹ, ó bù ú, ó sì fi í fún wọn, ó wí pé, ‘Èyí ni ara mi tí a fi fún yín, ẹ máa ẹ èyí ní ìrán tí mi.’ Lónà kan náà, lẹyin óun ẹ alẹ, ó mú ife, ó ní, ‘Kọfo yìí ni májẹmú tuntun nínú ẹjẹ mi, tí a ta sílẹ fún yín.’” (Lúukù 22:19-20)

Nítórí náà, itújáde láti inú ẹjẹ Kristi, fifúnni ní ẹmí àti ara Rẹ gégé bí ẹbọ ẹtùtù nípasẹ àgbélébùú, àti àjìnde Rẹ láti inú iboji fidí májẹmú Tuntun múlẹ. Ẹbọ ẹjẹ yíí, ẹbọ ẹṣẹ, ti Ọlórùn tí a bí ní ti ara ní pèsè ohun tí ẹbọ ẹṣẹ ti ẹjẹ ti ẹjẹ ti màlúú àti ti ewúrẹ ti májẹmú tí Ọlórùn fi fún Mósè nípasẹ Mósè kò lè ẹ. Kristi ko wa ni oku (ara ti ara ko ri idibajẹ; ie, ibajẹ ati pada si eruṣẹ. Orin Dafidi 16: 10) bi Ọlórùn ti jí i dide kuro ninu iboji nipa eyiti o bori idi kanṣoṣo ti Satani ni lori eniyan. Nítórí náà, Kristi, irú-omọ Ádámù, fọ orí Sátàni nígbà tí Ọlórùn jí i dide, ó sì típa bèẹ ẹgun ikú. "Èmi yóò sì fi iṣọtá sáàárín iwọ àti obìnrin náà, àti sáàárín irú-omọ rẹ. ati tirẹ; yóò fọ orí rẹ, iwọ yóò sì gún un ní gígìsẹ." (Jẹnẹsìsì 3:15)

Njẹ ẹbọ etutu Kristi pese idariji fun gbogbo eniyan tabi fun awọn ti o yan nikan lati gba Oun ati ẹbun oṣẹ ti igbala Rẹ?

Ọlórùn ẹlérí fún Ábúrahámù, Ísàkì àti Jékóbù pé a oò fún àwọn àtòmọdómọ wọn ní ilẹ kan tí ń sà̀n fún wàrà àti oyin, Ilẹ̀ Ilérí lórí ilẹ̀ ayé. Ilérí yíí nímùùṣẹ lẹyin tí wọn fi Ìjibítí sílẹ̀ lẹ́rú tí wọn sì tẹ̀wọ̀ gba májẹmú Ọlórùn nípasẹ̀ Mósè pẹ̀lú ẹbọ ẹjẹ àgùntàn àti “akọ màlúú àti ewúrẹ.” Bí ó ti wù kí ó rí, kíkì àwọn tí wọn gbékẹ̀ lé Ọlórùn nípasẹ̀ igbọ̀ràn tí wọn sì jẹ̀ olóòótọ̀ ni a yò̀nda fún láti wọ̀ Ilẹ̀ Ilérí.

Fún ọgóròrùn ọdún, wọn dé ibi gíga nígbà tí wọn jẹ̀ olóòótọ̀ sí Ọlórùn nípa pípa àwọn òfin Rẹ̀ mọ̀, wọn sì rì sínú ìjìnlẹ̀ ńlá nígbà tí wọn ṣòtẹ̀ sí Ọlórùn nípa títẹ̀lé àwọn ọ̀nà ayé tó yí wọn ká. Bí ó ti wù kí ó rí, Ọlórùn jẹ̀ olóòótọ̀ nígbà gbogbo láti gbà wọn padà nígbà tí wọn bá jẹ̀wọ̀ ẹṣẹ̀ wọn, tí wọn ronú pìwà dà iwà ibi wọn, tí wọn sì tọ̀rọ̀ àánú àti ìdáríjì Ọlórùn.

Ilérí tí Ọlórùn ẹ̀ fún Ábúrahámù pé “irú-omọ” rẹ̀ yóò bù kún gbogbo orílẹ̀-èdè dé nígbà tí wọn bí Jẹ́sù nípasẹ̀ ẹ̀mí mímọ̀ nípasẹ̀ Màríà. Ìmùṣẹ̀ gbogbo àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀, igbésí ayé Rẹ̀, àwọn iṣẹ̀ ìyanu, àti ẹ̀rì àwọn ẹ̀lẹ̀rìí, àti àwọn ẹ̀lẹ̀rìí ayé kan, tí kì í ẹ̀ ẹ̀ ti Kristẹ̀ni, tàbí ará Róòmù, kò fi iyẹ̀méjì kankan sílẹ̀ nípa ìjẹ̀wọ̀ Rẹ̀ láti jẹ̀ “Omọ Ọlórùn àti Omọkùnrin èniyàn.”

“Nitori niwọn bi ofin (Majemu Lailai) ti ni ojiji awọn ohun rere ti nbọ dipo irisi tootọ ti awọn otito wonyi, ko le, nipa irubọ kanna ti a nṣe

nigbagbogbo ni ọdọdun lati sọ awọn ti o sunmọ ọdọ di pipe. màlúú àti ewúrẹ láti kó ẹ̀sẹ̀ lọ.

“Nítórí náà, nígbà tí Kristi dé ayé, ó wí pé, ‘Èbọ àti ọrẹ ni ìwọ kò fẹ́, ùgbón ara kan ni ìwọ ti pèsè sílẹ̀ fún mi: nínú ọrẹ sísun àti ọrẹ èbọ ẹ̀sẹ̀ ni ìwọ kò ní inú dídùn sí. Nigbana ni mo wipe, Kiyesi i, mo wá lati ẹ̀sẹ̀ ọrẹ, Ọlórún, gẹgẹ̀ bi a ti kọ nipa ti mi ninu iwe ti awọn iwe.

“Nígbà tí ó sọ lókè pé, ‘Ìwọ kò fẹ́, bẹ̀ẹ̀ ni ìwọ kò ní inú dídùn sí èbọ àti ọrẹ àti ọrẹ èbọ sísun àti èbọ ẹ̀sẹ̀’ (àwọn wònyí ni a ní rú gẹgẹ̀ bí òfin), nígbà náà ni ó fi kún un pé, ‘Wò ó, mo wá láti ẹ̀sẹ̀ ọrẹ, ó pa àkókó run láti fi ìdí èkejì múlẹ̀.

“Gbogbo alufaa sì dúró lójoojúmọ̀ níbi işẹ̀ isin rẹ̀, ó sì ní rú àwọn èbọ kan náà léaléra, èyí tí kò lè mú ẹ̀sẹ̀ kúrò lááláé.” Ùgbón nígbà tí Kristi ti rú èbọ kan soṣo fún ẹ̀sẹ̀ lááláé, ó jókòó ní ọwọ̀ ọ̀tún Ọlórún, ó dúró láti ìgbà náà títi àwọn ọ̀tá rẹ̀ yóò fi di àpótí itisẹ̀ rẹ̀. pẹ̀lú wọn léyìn ọjọ̀ wònni, ni Olúwa wí: Èmi yóò fi àwọn òfin mi sí ọkàn-àya wọn, èmi yóò sì kọ wọn sí ọkàn wọn.” (Héberù 10:1-16).

Ó tún fi kún un pé, 'N kò ní ka ẹ̀sẹ̀ ati àìgbọ̀ràn wọn sí wọn mọ̀.' Nigbati a ba dari ẹ̀sẹ̀ jì, ko si iwulo lati rubọ fun awọn ẹ̀sẹ̀ mọ. Mèmèsunnu po mèmeyonnu lẹ po, na hùnsòndai Jesu tòn wutu, mí sọgan yì fiwiwe lọ po jidide po todin.” (Héberù 10:17-19 GWT) Májẹ̀mú Tuntun wá pẹ̀lú èbọ̀ ẹ̀jẹ̀ Jésù ará Násáretì, ọkúnrin kan tí kò ní àbùkù tàbí àbùkù ẹ̀sẹ̀, “Òdọ̀ Àgùntàn Ọlórún tí ó kó ẹ̀sẹ̀ ayé lọ!” Klistiani lẹ̀ nọ flin avòsinsan ovèsè Klisti tòn gbón mahẹ̀ tintindo dali eyin nuhe nọ saba yin alọdլendo taidi Tenu-Núdùdù Oklunọ tòn.

Ori 8

Èbun Ọfẹ̀ ti Igbala

Gẹgẹ̀ bí ó ẹ̀sẹ̀ fi hàn nínú işẹ̀dá Ádámù àti Éfà, Ọlórún fún èniyàn ní agbára láti yan àti síṣe ipinnu. Eyi tun jẹ otitọ nipasẹ awọn ọmọ Israeli, awọn ti Ọlórún yàn lati mu Kristi wá si aaye, nigbagbogbo n yan lati ẹ̀sẹ̀ itẹlọrun ara ẹ̀ni ti o n sọtẹ̀ si Ọlórún ati lẹhinna jiya awọn abajade. Pọ̀lù sọ pé: “Nítórí ikú ni èrè ẹ̀sẹ̀, ùgbón èbùn Ọlórún ni iyè àìnípẹ̀kun nípasẹ̀

Jésù Kristi Olúwa wa.” (Róòmù 6:23) Ádámù àti Éfà kọ èkọ yí lònà tó le koko.

Àwọn tí wọn yàn láti di ara Májè mú Tuntun ti Jésù, àwọn wònni nínú Kristi, gba igbàlà, ìdàríjì èşè nípasè èjè iwènùmọ ti Kristi, àti iyè àìnípèkùn nínú Ilẹ̀ Ìlérí tẹmí.

“Kò sí ẹlòmíràn tí ó lè gbà wá: nítòótó, agbára ẹni tí a n pè ní Jesu nikan ni a lè gbà là, kì í sí í şe nípasè ẹlòmíràn.” (1şe 4:12)

“Nitori emi ko tiju ihinrere [Kristi (rd)]: agbara Ọlọrun ni fun igbala fun gbogbo ẹni ti o ni igbagbọ, fun Ju lakọkọ ati fun Giriki: nitori ninu rẹ ni ododo Ọlọrun fara han.” (Róòmù 1:16-17)

Nitorina, gbogbo wa ti şe. Kristi ni ẹbọ èşè wa. Ihinrere, KRISTI TIN, ni agbara igbala, idariji eşe.

A. Njẹ tani Kristi yi, Jesu ti Nasareti?

- “Ní atetekoşe li Ọrọ wà, Ọrọ si wà pẹlu Ọlọrun, Ọlọrun si li Ọrọ na.” (Jòhánù 1:1)
- O si wà li aiye, nipasẹ rẹ li a si ti da aiye, aiye kò si mò ọ. (Jòhánù 1:10)
- “Ọrọ náà di èniyàn, ó sì n gbé ààrin wa, a sì rí ògo rẹ: ògo tí Baba n pín fún Ọmọ bíbí rẹ kan şoşo, ògo tí ó kún fún oore. ati otitọ.” (Jòhánù 1:14 GWT)
- “Bí ó tilẹ̀ jẹ pé ó wà ní ìrísí Ọlọrun, tí ó sì dógba pẹlú Ọlọrun, kò jànfààní ìdógba yí, kàkà bẹ̀ẹ̀, ó sọ ara rẹ̀ di òfifọ̀ nípa gbígbé ìrísí ìránşé, nípa dídà bí àwọn èniyàn miíràn, nípa níní ìrísí èniyàn. Ó rẹ̀ ara rẹ̀ sílẹ̀ nípa dídí onígbọ̀ràn dé àyè ikú, ikú lórí àgbélébùú.” (PFilipi 2: 6-8-GWT)
- Ni ijọ keji Johanu ri Jesu mbọ wá sọdọ rẹ, o si wipe, Wò o! Ọdọ-àgùntàn Ọlọrun tí ó kó èşè ayé lọ! Èyí ni ẹni tí mo sọ nípa rẹ pé, “Ọkùnrin kan n bọ lẹyìn mi, ẹni tí ó pọ̀ jù mí lọ, nítorí ó ti wà şáájú mi.” (Jòhánù 1:29-30)

- “Nigbati a baptisi Jesu tan, lojukanna Jesu jade kuro ninu omi; si kiyesi i, orun sí sile fun u, rí Èmí Ọlọrun tí ó sòkalẹ bí àdàbà, ó sì bà lé e.” (Mátìù 3:16)
- “Nígbà tí Jesu dé agbègbè Kesaria Filipi, ó bi àwọn ọmọ-ẹyìn rẹ pé, ‘Ta ni àwọn eniyan n sọ pé Ọmọ-Eniyan jẹ? Wọn dá a lóhùn pé, ‘Àwọn kan n sọ pé Jòhánù Oníbatisí ni ọ, àwọn mîl sì n sọ pé Èlìjà ni ọ, àwọn mîl sì n sọ pé Jeremáyà ni, tàbí ọkan nínú àwọn wòlfi. Ó bi wọn pé, ‘Şùgbón ta ni ẹyin n sọ pé èmi ni? Simoni Peteru dahùn pe, Iwo ni Mesaya na, Ọmọ Ọlọrun aláye! Jesu dahùn wipe, Simoni, ọmọ Jona, alabukun-fun ọ! Kò sí èniyàn kankan tí ó sí ẹyì payá fún yín, şùgbón Baba mi tí n bẹ ní ọrun sí i payá fún yín.’” (Mátìù 16:13-18 GWT)
- “Funo waỌlọrun kan ati Alarina kan laarin Ọlọrun ati eniyan,awọnÈniyàn Kristi Jésù, ẹni tí ó fi ara rẹ lélé gégé bí iràpadà fún gbogbo èniyàn.” (1 Tímóti 2:5-6.)
- Nítorí nínú rẹ ni gbogbo ẹkúnrẹrẹ Ọlọrun n gbé ní ti ara.” (Kólósè 2:9.)

B. Kini idi ti eniyan nilo alarina?

- “Àwọn ẹşẹ yín ti yà yín sọtò kúrò lódò Ọlọrun yín, ẹşẹ yín sì ti fi pamọTirẹdojú kọ ọ, kí ó má bàa gbọ.” (Aísáyà 59:2.)
- “Mo fi ẹyì lélé gégé bí èniyàn nítorí pé ẹyin jẹ aláìlera ní ti ara yín, gégé bí ẹ ti n fi àwọn ẹyà ara yín rúbọ sí isinrú fún àimọ àti fún iwà búburú tí n pò sí i nígbà gbogbo... Nítorí ikú ni èrè ẹşẹ, şùgbón ẹbùn Ọlọrun ni iyè àinípẹkun nínú Kristi Jésù Olúwa wa.” (Rómù 6:19.23.)
- “Gbogbo èniyàn ti şẹ, wọn sì ti kùnà láti kúnjú iwọn ògo Ọlọrun. a sì dá wọn láre lófẹẹ nípa oore-ọfẹ rẹ nípa iràpadà tí ó tipasẹ Kristi Jesu. Ọlọrun fi í rúbọ gégé bí ẹbọ ètùtù, nípa igbàgbọ nínú ẹjẹ rẹ.” (Rómù 3:23-25)
- “Şé ẹ kò mò pé àwọn aláìşòdodo kì yóò jogún ijoba Ọlọrun, má şe jẹ kí a tàn yín jẹ. tabi awọn panşaga [awọn onibajẹ ibalopo takotabo (RSV)], tabi awọn olè, tabi awọn ojukokoro [awọn

oniwọra (NIV)], tabi awọn ọmutipara, tabi awọn ẹlẹgàn [awọn apanirun (NIV)], tabi awọn aጎnilowogba [awọn onibajẹ (NIV)] ni yoo jogun ijọba Ọlọrun.” (1 Kọríntì 6:9-10.)

- “Ẹyin ọmọ mi ọwọn, mo kọwé ẹyí sí yín kí ẹ má baà dẹsẹ: şùgbón bí ẹníkẹni bá dẹsẹ, àwa ní ẹnì tí nì bá Baba sọrọ ní igbèjà wa, Jẹsù Kristi, Olódodo: Ọun ni ẹbọ ẹtùtù fún ẹsẹ wa.” (1 Jòhánù 2:1-2.)
- “Ìhin rere Kristi, nítorí ó jẹ agbára Ọlọrun sí igbàlà fún gbogbo ẹnì tí ó bá gbàgbọ, fún Júú lákòkò àti fún Gíríikì pèlù.” (Rómù 1:16)
- “Nítorí Ọlọrun kan ni nì bẹ, alárinà kan sì nì bẹ láàárín Ọlọrun àti èniyàn, ọkúnrin naà Kristi Jẹsù, ẹnì tí ó fi ara rẹ lélé gégé bí iràpadà fún gbogbo èniyàn.” (1 Tímótì 2:5-6.)

K. Kini Ihinrere Kristi?

- “Ní atetekọse li Ọrọ wà, Ọrọ si wà pẹlu Ọlọrun, Ọlọrun si li Ọrọ na.” (Jòhánù 1:1-2 .
- “Ẹ jẹ kí ó di mímọ fún gbogbo yín, àti fún gbogbo èniyàn Ísírẹlì pé, ní orúkọ Jẹsù Kírísítì tí Násárètì, ẹnì tí ẹyin kàn mọ agbélẹbùù, tí Ọlọrun jí dide kúrò nínú òkú, nípa rẹ ni ọkúnrin yíi dúró níhìn-ín níwájú yín ní dídára şaşá: ẹyí ni ‘òkúta tí ẹyin ọmọlẹ kọ sílẹ, tí ó sí di olórí igun ilé.’ **Tabi ko si igbala ni eyikeyi miiran**[iyen ni Kristi (rd)], nítorí kò sí orúkọ miiran lábẹ ọrun tí a fi fúnni láàárín èniyàn nípa ẹyí tí a ó fi gbà wá là.” (1şe 4: 10-12)
- “Nínú rẹ ni a ti ní iràpadà nípasẹ ẹjẹ rẹ, ìdáríjì ẹsẹ, gégé bí ọpòlọpò oore-ọfẹ rẹ.” (Ẹfésù 1:7-8) .
- “A dá [gbogbo èniyàn] láre lófẹẹ nípa oore-ọfẹ rẹ nípa iràpadà tí ó tipasẹ Kristi Jẹsù wá. (Rómù 3:24-25)
- “Pẹlupẹlu, ará, mo kede ihinrere ti mo waasu fun yin fun yin, eyiti ẹyin pẹlu ti gba, ti ẹyin si duro, nipa eyiti a ti gba yin la pẹlu, bi ẹyin ba di ọrọ naa ti mo ti wasu fun yin mu şinşin, bikoşepe ẹyin gbogbo lasan: nitori ohun gbogbo ni mo ti fi le yin lowo ni akoko ohun ti emi pẹlu gba: pe Kristi ku fun ẹsẹ wa gẹgẹ bi lwe Mimọ ti wi, ati pe a sin i, ati pe o jinde ni ojo keta.” (1 Kọríntì 15:1-4.)

- “Nítorí náà, bí ẹnìkẹ̀ni bá wà nínú Kristi, ó jẹ̀ ị̀ṣẹ̀dá tuntun; ògbólógbòò ti lọ, tuntun ti dé: Gbogbo èyí wá láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lọ̀run, ẹnì tí ó bá wa lajà pẹ̀lú ara rẹ̀ nípasẹ̀ Kristi, tí ó sì fún wa ní ị̀ṣẹ̀ òjìṣẹ̀ ìlaja: pé Ọ̀lọ̀run n̄ bá araye laja pẹ̀lú ara rẹ̀ nínú Kristi, kò ka ẹ̀ṣẹ̀ ènìyàn sí wọn lára. Ó sì ti fi ìhìn ị̀ṣẹ̀ ìlaja lé wa lówọ̀.” (2 Kórínthi 5:17-19)

D. Bawo ni eniyan ɛ laja pada si ibatan pẹlu Ọlọrun?

- “Peteru wi fun Jesu... Bi o ti n sọrọ lọwọ, awosanma didan bọ wọn, ohùn kan lati inu awosanma naa si wipe, Eyi ni Ọmọ mi, ẹnì tí mo nífẹ́; inu mi dun si gidigidi: Ẹ gbọ́ tirẹ̀.” (Matteu 17: 4-5 NIV)
- “Báwo ni wọn yóò ɛ ké pe ẹnì tí wọn kò gbàgbọ́, báwo ni wọn yóò ɛ gba ẹnì tí wọn kò gbọ́ gbọ́?” (Rómù 10:14)
- Fílípì sí sáré tọ ọ̀ lọ, ó sì gbọ́ bí ọ̀ tí n̄ ka wòlì Aísáyà, ó sì bí í pé, ‘Njé ohun tí ò n̄ kà yé ọ? On si wipe, Emi o ti ɛ le ɛ, bikoɛpe ẹnìkan ba tọ mi? Ó sì ní kí Fílípì gòkè wá, kí ó sì jókòó pẹ̀lú òun.” (1 Ọ̀ṣe 8:30-31)
- “Laisi igbagbọ [igbagbọ ninu ị̀ṣẹ̀]o jẹko ɛe ɛ lati wùOun, nitori ẹniti o ba tọ Ọ̀lọ̀run wá kò le ɛaima gbagbọ pe, o mbe, atipeOun ni olusẹsan fún àwọn tí wọn fi taratara wá a.” (Héberù 11:6.)
- “Ẹ ó kú nínú àwọn ẹ̀ṣẹ̀ yín; nítorí tí ẹ̀yin kò bá gbàgbọ́ pé èmi ni, ẹ ó kú nínú ẹ̀ṣẹ̀ yín.” (Jòhánù 8:24 BMY)
- “Şugbon bí ẹ̀ kò bá yipada sí Ọ̀lọ̀run, tí ẹ̀ kò sì yí èrò yín pada, tí ẹ̀ sì n̄ hùwà, nígbà náà, gbogbo yín ni ẹ̀ óo kú. iwọ, pẹ̀lú, gbogbo rẹ̀ ni yóò kú.” (Lúùkù 13:3-5 GWT)
- “Ọ̀rọ̀ náà wà nítòsì rẹ̀, ní ẹnù rẹ̀ àtì ní ọ̀kàn rẹ̀ (èyí ni, ọ̀rọ̀ ìgbàgbọ́ tí àwa n̄ wàásù): pé bí iwọ bá fi ẹnù rẹ̀ jẹwọ̀ Jésù Olúwa, tí o sì gbàgbọ́ nínú ọ̀kàn rẹ̀ pé Ọ̀lọ̀run jí i dide kúrò nínú òkú, a óo gbà ọ̀ là. Nítorí pé ọ̀kàn-àyà ni ènìyàn fi n̄ gbàgbọ́ sí òdodo, [nígbà tí ó bá gbékẹ̀ lé Ọ̀lọ̀run nípa ìgbọ̀ràn] àtì ẹnù ni a fi n̄ jẹwọ̀ sí ìgbàlà.” (Rómù 10:8-10.)

- “Àní nígbà tí a ti kú nínú èṣṣè, ó ti sọ wá di ààyè pèlú Kristi (òfẹ́ ní a fi gbà yín là)” (Éfésù 2:5).
- “Şé ẹ̀ kò mò pé gbogbo wa tí a ti şe ìrìbòmi sínú Kristi Jesu ní a ti şe ìrìbòmi sínú ikú rẹ̀? Nígbà tí a ti şe ìrìbòmi sínú ikú rẹ̀, a sì tẹ̀ wa sínú ibojì pèlú rẹ̀ (a kú sí èṣṣè, a sì sin ín, tí a sì rìbòmi). (Ròòmù 6:3-4 GWT)
- “Gégé bí a ti jí Kristi dide kúrò nínú ikú sí iyè nípasè agbára ògo Baba, bẹ̀ẹ̀ náà ní kí àwa pèlú máa gbé irú ìgbé ayé tuntun: Bí a bá ti so pọ̀ pèlú rẹ̀ nínú ikú bí tirẹ̀, dájúdájú, àwa pèlú yóò wà ní ìṣòkan pèlú rẹ̀ nígbà tí a bá jínde gégé bí ó ti şe. (Ròòmù 6:4-7 GWT)

E. Gbigbe Iru aye Tuntun Ninu Kristi

Awọn ẹ̀kọ̀ Kristi ti o tẹ̀le gẹ̀gẹ̀bí a ti kọ̀ silẹ̀ ní Matteu ori 5-7 şe aḥiḥan pupọ̀ nípa gbigbe ninu Kristi (ko si igbiyanju lati şe atokọ̀ ohun gbogbo ti a gbasilẹ̀).

Iyatọ̀ laarin Awọn aṣa ati Majẹmu Titun – 6:1-18

1. Fi ododo rẹ̀ han niwaju eniyan vs- Sin Ọ̀lọrun ninu Ọ̀kàn rẹ̀
2. Pe akiyesi si fifunni - vs– Fifun ni ikọ̀kọ̀, fi ọ̀la fun Ọ̀lọrun
3. Gbadura lati fi iwunilori awọn ẹ̀lomiran - vs– Adura ni lati wa si Ọ̀lọhun
4. Pe akiyesi ododo rẹ̀ - vs– Mimọ̀ Ọ̀lọrun kii şe eniyan

Awọn iyatọ̀ laarin Awọn Majẹmu Lailai ati Titun - Matteu 6: 21-48

1. Maşe şe ipaniyan vs- Maşe şe itọju ibinu, ilokulo, gàn tabi korira
2. Fun vs- Ba awọn arakunrin laja ṣaaju fifunni
3. Maşe şe paṣaga vs- Maşe wo ẹnikan pẹ̀lu ifẹ̀ fun idunnu ibalopo
4. Kódà pèlú ẹnì tó şe náà vs– Jẹ́ kí Ọ̀lọrun gbẹ̀san
5. Koriira ọ̀tá rẹ̀ vs– Şe rere si gbogbo awọn ọ̀ta rẹ̀

Igbesi aye Ẹmi Majemu Tuntun - 6:19-7:27

1. Mọ pe o nilo Ọlọrun
2. Jẹ onírèlẹ
3. Gbìyànjú láti rí i pé a mú ìdájọ́ òdodo ẹ
4. Fi anu han
5. Jeki ero mimo
6. Igbelaruge alafia
7. Gba inunibini si fun ẹ́ṣe rere
8. Jẹ kí àjọṣe rẹ pẹ̀lú Ọlọrun hàn kedere
9. Kọ àwọn ẹ̀lòmíràn láti pa gbogbo ẹ̀kọ́ Ọlọrun mọ
10. Ẹ́ra lati yago fun kikọ́ ẹ̀kọ́ aṣa bi ọ̀rọ́ Ọlọrun
11. Gbékẹ́ lé Ọlọrun, kí í ẹ́ ọ̀rọ́ tí n ẹ̀gbé
12. Ẹ́ra ohun ti iwọ́ mu sinu ọ̀kàn rẹ́ li oju rẹ́
13. Kò ẹ́e ẹ́ láti gbékẹ́lé Ọlọrun àti ọ̀rọ́ ènìyàn.
14. Aye ju ohun lọ
15. Fi ododo ati idajọ́ ẹ́ajumọ́-Ọlọrun nṣe itoju awọn iyokù
16. Ẹ́ má ẹ́ ẹ́aríwísí àwọn ẹ̀lòmíràn, ẹ́yin pẹ̀lú ti di àbààwọn fún ẹ́ṣe
17. Àwọn tí n fi taratara wá òdodo yóò rí i
18. Ọlọrun a fi fun awọn ti o bère
19. MQ QIQhun ?
20. Ọlọrun mọ́ àwọn tí n ẹ́ ẹ́ rẹ́, kí í ẹ́ àwọn tí wọn sọ pé wọn ẹ́

F. Akopo ti Bawo ni Lati Gba sinu Kristi

Gbo

- Maa kẹkọ́ taratara kí o sì ka ohun tí Kristi àti àwọn àpósítélì rẹ́ wàásù nitorí pé wọn jẹ́ Ọ̀rọ́ iyè.

Loye

- Gbogbo ènìyàn jẹ́ ẹ́lẹ́ṣẹ́, níwọn bí wọn ti ẹ́aigbọ̀ràn sí àwọn òfin òdodo Ọlọrun.
- Mo ti ẹ́, emi ko si ngbe gẹ́gẹ́ bi ofin Ọlọrun.
- Ese mi yoo ja si iku ayeraye mi.
- A gbodo dariji mi lati ni iye ainipekun pelu Olorun.

- Kristi, ẹbọ ẹṣẹ tí n ṣe ètùtù, ni ònà kan ṣoṣo fún mi láti rí ìdàríjì gbogbo ẹṣẹ mi.

Gbagbọ pe Kristi ni Ọlọrun ti o fẹ dariji

- Jesu wgégé bí ó sì jẹ Ọlọrun tí ó wá sí ayé nínú ẹran ara bí Jésù ará Násáréti tí ó sì n gbé láàrín èniyàn.
- Jesu fi tinutinu funni ni igbesi-aye ti ara Rẹ nipa kàn mọ agbelebu - ẹbọ pipe lati dariji eniyan ẹṣẹ rẹ.
- Wọn sin ín, ó jí i kúrò nínú ibojì ní ojú kẹta, ó sì fara han ọgóròrùn àwọn ọmọ ẹyìn rẹ.
- O goke pada si orun pelu Baba.

ronupiwada

- Yi aye mi pada kuro ninu ẹṣẹ ati aigboran si igbekẹle ati igboran.

Jẹwọ

- Jẹwọ niwaju awọn ẹlomiran pe Jesu jẹ Ọmọ Ọlọrun.

Ku

- Pa mi ogbo, elese, aye aye.

Ẹ sin

- Níwọn ìgbà tí ìgbé ayé rẹ ti kú, sin ín sí inú ibojì Kristi nínú ibojì ìbatisí nípa ṣíṣe ìrìbomi nínú omi.

Gba

- Ni atẹle iku rẹ sí ẹṣẹ ati isinku sinu iku Kristi, Ọlọrun yoo ji ọ dide sinu ẹda ti ẹmi titun, yoo fun ọ ni Ẹmi Mimọ, o si fi ọ sinu Ara Kristi, ijo.

Gbe

- Tẹsiwaju lati gbe iduroṣinṣin ati igboran si Kristi, ẹbọ ẹjẹ ti o ndari ẹṣẹ ji, ati pe yoo tẹsiwaju lati wẹ gbogbo awọn ti o ngbe ni igboran nipasẹ igbagbọ ati igbekẹle lati inu ironupiwada ọkan.

IWO jẹ NINU Kristi iranṣe lati ṣe ife Ọlórún.

G. Njẹ o da ọ loju patapata pe iwọ yoo lo ayeraye pẹlu Jesu Kristi ni Ọrun ti o ba ku loni/lalẹ oni?

- "Mo nkowe nkan wọnyi si nyin ti o gbagbo ninu oruko Ọmọ Ọlórún ki o le mọ pe o ni iye ainipekun." (1 Jòhánù 5:13)
- "Nitori idi eyi, Mo [Jesu] sọ fun yin pe eyin yoo ku nitori awọn eṣe rẹ: bi eyin ko ba gbagbo pe emi ni, eyin yoo ku nitori awọn eṣe yin." (Jòhánù 8:24)

Loni ni oṣo ipinnu!

Tire ni ipinnu naa!

Kini iwọ yoo yan?

Iye Aiyeraiye

“Àwọn tí wọn gbọ ohun tí mo sọ, tí wọn sì gba ẹni tí ó rán mi gbọ yòò ní iyè àìnípèkùn: a kì yòò dá wọn léjọ nítorí pé wọn ti ré ikú kọjá sí iyè.”
“Mo lè fi òtítọ̀ yìí dájú pé, àkókò ñ bọ̀ (ó sì dé tán bá yìí) nígbà tí àwọn òkú yòò gbọ ohùn Ọmọ Ọlórún, àwọn tí ó bá sì gbọ yòò yè.” (Jòhánù 5:24-25 .

tabi

Ikú Ayérayé

“Yoo ṣe èyí nígbà tí Jesu Oluwa bá farahàn, bọlátí ọrun pẹ̀lú àwọn árgẹ̀lì alágbára nílá rẹ̀ nínú iná tí ń jó. Ọ̀n yòò gbẹ̀san lára àwọn tí ó kọ̀ láti jẹ̀wọ̀ Ọlórún àti lára àwọn tí wọn kọ̀ láti fesi [ìgbọ̀ràn (NIV)] sí ìhìn Rere [ìhìn Rere (NKJV)] nípa Olúwa wa Jésù. Wọn yòò san ẹ̀san iyanjẹ̀ náà nípa pípa run títí láá, nípa yíyapa kúrò níwájú Olúwa àti kúrò nínú agbára ọ̀go rẹ̀.” (2 Tẹ̀salóníkà 1:7-10 GWT)

Awọn ibeere

1. Agbaye eka kọja oju inu wà
  - a. ____ Lairotẹlẹ ati nipasẹ aye wa si aye
  - b. ____ ti a gbero ati ti a ṣe apẹrẹ

2. A dá èniyàn ní àwòrán Ọlórùn nítorí nàà èniyàn
  - a. ____ ni agbara lati yan ati pinnu
  - b. ____ le ẹ̀şe nikan bi o ti ẹ̀şe eto lati ẹ̀şe

3. Anademe ẹ̀we Jiwheyewhe na Adam nado wà to whenue e tin to Edeńi?
  - a. ____ Ẹ̀şe abojuto, toju, Ogbà Edeni
  - b. ____ Maşe je ninu eso igi imo rere ati buburu
  - c. ____ E maá bí sí i, e pò sí i, e kún ilẹ̀ ayé, kí e sí ẹ̀gun rẹ̀
  - d. ____ Gbogbo nkan ti o wa loke

4. Adam po Evi po dotoaina Satani bo joawuna ojlo yeton le
T ____ F ____

5. Gbogbo iwe-mimo, Bibeli, lati odo Ọlórùn ni a ti ko fun eniyan lati ka ati loye ife Ọlórùn fun eniyan lati gbe inu Ọlórùn.
T. ____ F. ____

6. Eşe waye nigbati okan:
  - a. ____ Idanwo, tan, ati tan nipase awon ife
  - b. ____ Ijabo si awon idanwo ti awon ife re

7. Adamu ati Efa ko jiyà abajade kankan fun ese won?
T. ____ F. ____

- 8 Nigba ayé Noa nítorí iwà búburú èniyàn Ọlórùn pa gbogbo èniyàn run patápátá bí kò ẹ̀şe pé:
  - a. ____ Adamu ati Efa
  - b. ____ Noa ati idile re
  - c. ____ Abraham ati idile re

9. Ọlórùn şeléri fun Aburáhamu pé
  - a. ____ Awon omọ Israeli ni a yan lati ni iye ainipekun
  - b. ____ A da awon keferi lejo si iku ayeraye
  - c. ____ Awon èniyàn gbogbo orile-ede laika eya won si ni a o bukun fun

10. QlQhun si ba Musa ati awQn QmQ Israila ?

T. ____ F. ____

11. Mósè kò lè wọnú ilè tí a şèlérí fún Ábúráhámù nítorí pé ó gba ògo fún ara rẹ̀ dípò fífi ọ́lá fún Ọ́lọrun.

T. ____ F. ____

12. Ẹ̀bọ̀ màlúú àti ewúré tí àwọn ọ̀mọ́ Ísírẹ̀lì ní rú sí Ọ́lọrun ní láti dárí ẹ̀şẹ̀ wọn jì wọn?

T. ____ F. ____

13. Kristi fi ara Rẹ̀ fún Ọ́lọrun gégé bí ẹ̀bọ̀ ẹ̀şẹ̀ fún ìdáríjì lórí ẹ̀şẹ̀ èniyàn.

T ____ F ____

14. Kristi wọ̀ majẹmu titun kan pẹ̀lu gbogbo awọn ti o gba A gẹ̀gẹ̀bi Oluwa nipa gbigbe igbẹ̀kẹ̀le wọn le e nipa igbọ̀ran?

T. ____ F. ____

15. Gbogbo eniyan ti kuna lati gbe inu didun si Ọ́lọrun ati pe wọn nilo idariji ki a le rà pada.

T. ____ F. ____

16. Ẹ̀bọ̀ ẹ̀şẹ̀ Kristi, ẹ̀bọ̀ ètùtù, pèsè ìdáríjì sí:

a. ____ Gbogbo eniyan

b. ____ Awon to gbagbo

c. ____ Àwọn tí wọn gbékẹ̀ lé àti ìgbọ̀ràn wọn nínú Kíristì tí wọn sì ní gbé àwọn ẹ̀kọ́ Rẹ̀

17. Idariji ese, igbala, wa ninu

a. ____ Igbagbọ̀ wọn nipa ohun ti o tọ̀ ati ti Ọ́lọrun

b. ____ Ise rere won ati igbe aye won

c. ____ Ninu Kristi

18. Tani awọn ti ki yoo wọ̀ Ọrun?

a. ____ Àgbere

b. ____ Abọ̀rişa

- c. ____ Awon panşaga
- d. ____ Awon ilopọ
- e. ____ Sodomu [awon onibajẹ ibalopọ]
- f. ____ Awon ole
- g. ____ Awon olufẹ [ojukokoro]
- h. ____ Ọmuti
- i. ____ Awon ẹlẹgàn [awon onibajẹ]
- j. ____ Awon alonilowogba [awon onijagidijagan]
- k. ____ Gbogbo nkan ti o wa loke

19. Nawẹ mẹde nọ biọ Klisti mẹ to fie whlẹngán po ale jonamẹ ton lẹ po tin te?

- a. ____ Gbọ isinku iku Ọlọrun ati ifiranşẹ ajinde, Ihinrere - Kristi Ọmọ Ọlọrun
- b. ____ Ni oye laisi ẹbọ-ẹbọ Kristi ko le si idariji
- c. ____ Gbagbọ laisi iyemeji pe Kristi wa ati pe o jẹ Ọlọrun
- d. ____ ronupiwada nipa iyipada igbesi aye lati iwa-aye si iwa-bi-Ọlọrun
- e. ____ Jewọ igbagbọ rẹ pe Kristi ni Ọmọ Ọlọrun
- f. ____ Ku si igbesi aye atijọ ti ẹşẹ
- g. ____ Sin iye ayé àtijọ náà sínú ikú Kristi nípa şíşe ìrìbọmi nínú omi tí a sáà maa n pè ní ìrìbọmi.
- h. ____ Gba lati ọdọ Ọlọrun ara ti ẹmi ti o jinde, ẹbun ti Ẹmi Mimọ, ati ọmọ ẹgbẹ sinu Ara Kristi, Ijo Rẹ.
- i. ____ Gbe pẹlu otitọ si awon ẹkọ Kristi ti o gba Ẹjẹ Kristi laaye lati ẹsiwaju lati wẹ ọ mọ kuro ninu gbogbo aişododo
- j. ____ Gbogbo nkan ti o wa loke

20. Kini ipo rẹ pẹlu Ọlọrun ati Eleda rẹ?

- a. ____ O mọ Jesu
- b. ____ Kristi mọ ọ